

Ekologické spolky se vracejí jako účastník do stavebních řízení

K výraznému omezení práv ekologických spolků účastnit se projednávání stavebních záměrů došlo od 1. 1. 2018. Těmto spolkům v důsledku novely zákona o ochraně přírody a krajiny (dále jen „ZOPK“) zůstala možnost účastnit se řízení před stavebním úřadem, pouze pokud záměr podléhá posuzování jeho vlivu na životní prostředí neboli tzv. EIA. V jiných případech byla jejich účast v řízeních dle současného stavebního zákona vyloučena¹ a spolky se mohly účastnit pouze řízení dle ZOPK.

V nedávném rozhodnutí² Nejvyšší správní soud ale dovedl, že spolky mají právo se řízení účastnit dle současného stavebního zákona. Ovšem pouze za podmínky, že stavební úřad, v souvislosti se stavebním záměrem, povoluje kácení dřevin nebo uděluje výjimku ze zákazů u památných dřevin a zvláště chráněných druhů na základě závazného stanoviska dotčeného orgánu.

Povolení kácení dřevin a výjimku ze zákazů u památných dřevin a zvláště chráněných druhů však stavební úřad může dle současného stavebního zákona a současného znění ZOPK povolit pouze v případech, kdy stavební záměr podléhá územnímu rozhodnutí nebo stavebnímu povolení. Nikoli tedy v případech záměrů povolovaných souhlasem s provedením ohlášeného stavebního záměru, veřejnoprávní smlouvou nebo jinou alternativní formou. V těchto případech je totiž o povolení rozhodováno orgánem ochrany přírody v separátním správním řízení, nikoli stavebním úřadem. Pokud tedy dle současného stavebního zákona a současného znění ZOPK investor bude žádat pro svůj záměr pouze např. územní souhlas, ekologické spolky se dle závěrů Nejvyššího správního soudu mohou účastnit stále jen separátního řízení před orgánem ochrany přírody.

K udělení výjimky ze zákazů u památných dřevin, a zvláště chráněných druhů, navíc stavební úřad není dle současného znění ZOPK oprávněn, pokud ještě nebylo zahájeno stavební řízení. V takovém případě je o výjimce rozhodováno opět orgánem ochrany přírody v separátním správním řízení. Ekologické spolky se tedy ani v takovém případě nemají právo účastnit stavebního řízení.

Od 1. 1. 2024 u vyhrazených staveb (např. dálnice, stavby dráhy) a od 1. 7. 2024 u ostatních staveb (např. silnice, místní komunikace) má dojít k další změně. A to v důsledku nabytí účinnosti nového

Foto: iStock

stavebního zákona³ a zavedení jednotného environmentálního stanoviska (dále jen „JES“). Uvedené alternativní formy povolování stavebního záměru (souhlas, smlouva) nový stavební zákon upouští a nahrazuje je jedním řízením o povolení záměru, které při splnění zákonem stanovených podmínek bude možno vést ve zjednodušené podobě. Rovněž separátní řízení o výjimce ze zákazů u památných dřevin a zvláště chráněných druhů u orgánu ochrany přírody bude u stavebních záměrů nahrazeno JES. U stavebních záměrů budou povolovat výjimku dle ZOPK tedy již jen stavební úřady na základě JES.

Ekologické spolky se tedy dle této nové právní úpravy budou moci účastnit řízení před stavebním úřadem pokaždé, pokud se povoluje kácení dřevin nebo uděluje výjimka ze zákazů u památných dřevin, a zvláště chráněných druhů. Nad to zůstane právo spolků účastnit se řízení, pokud záměr bude podléhat EIA.

Mgr. Vít Fišer, advokátní koncipient
Mgr. Tomáš Slabý, advokát

1 Zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon.

2 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 6. 2023, č. j. 4 As 33/2023-26.

3 Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon.